

"ZAMONAVIY TA'LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI"
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

ISSUES OF IMPROVING THE ORGANIZATIONAL AND LEGAL BASES OF IMPLEMENTATION OF THE STATE IDEOLOGICAL FUNCTION

Abulkasimova Gozal Dilshodbek kizi

Master's student, University of World Economy and Diplomacy

Academic Supervisor: **Bakhadir Ismailov**

Head of Sector at the Institute of Legislation and Legal Policy, Doctor of Law,
Professor.

Abstract

This thesis comprehensively analyzes issues related to improving the organizational and legal foundations for the implementation of the state's ideological function. The research focuses on studying legal mechanisms aimed at strengthening the state's ideological influence in society and forming national values and universal ideas in the minds of citizens. The work examines effective methods for forming and implementing state ideology based on existing legislation, normative legal acts, and international experience. Particular emphasis is placed on the importance of legal reforms aimed at strengthening ideas of patriotism, justice, and tolerance in the minds of youth. The role of civil society institutions, mass media, and educational institutions in fulfilling the state's ideological function is also explored. Based on the research results, specific proposals and recommendations have been developed to enhance the effectiveness of state ideological policy, which will contribute to ensuring stability and development in the country.

Keywords

state ideology, organizational-legal foundations, ideological function, legal reforms, national values, civil society

**DAVLAT MAFKURAVIY FUNKSIYASINI AMALGA OSHIRISHNI
TASHKILIY-HUQUQIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI**

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”

nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi

VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

Abulqosimova Go‘zal Dilshodbek qizi

Jahon Iqtisodiyoti va Diplomatika universiteti magistranti

Ilmiy raxbar **Bahodir Ismoilov**, Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti sektor
mudiri, yuridik fanlari doktori, professor.

Annotatsiya. Mazkur tezisda davlatning mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish masalalari har tomonlama tahlil qilinadi. Tadqiqot davlatning jamiyatdagi mafkuraviy ta'sirini kuchaytirish, fuqarolarning ongida milliy qadriyatlar va umuminsoniy g'oyalarni shakllantirishga qaratilgan huquqiy mexanizmlarni o'rganishga bag'ishlangan. Ishda mavjud qonunchilik hujjatlari, normativ-huquqiy aktlar va xalqaro tajriba asosida davlat mafkurasini shakllantirish va amalga oshirishning samarali usullari ko'rib chiqiladi. Ayniqsa, yoshlar ongida vatanparvarlik, adolat va bag'rikenglik g'oyalarini mustahkamlashga qaratilgan huquqiy islohotlarning ahamiyati ta'kidlanadi. Shuningdek, davlatning mafkuraviy funksiyasini bajarishda fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalari va ta'lim muassasalarining roli o'rganiladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, davlat mafkuraviy siyosatining samaradorligini oshirish bo'yicha aniq taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan bo'lib, ular mamlakatda barqarorlik va taraqqiyotni ta'minlashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: davlat mafkurasi, tashkiliy-huquqiy asoslar, mafkuraviy funksiya, huquqiy islohotlar, milliy qadriyatlar, fuqarolik jamiyati.

ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВОЙ ОСНОВЫ РЕАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ ФУНКЦИИ

Абулкасымова Гозал Дилшодбек кызы

магистрант Университета мировой экономики и дипломатии

Научный руководитель: Бахадир Исмаилов, заведующий сектором Института
законодательства и правовой политики, доктор юридических наук, профессор.

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”

nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi

VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

Аннотация. Настоящий тезис всесторонне анализирует вопросы совершенствования организационно-правовых основ реализации идеологической функции государства. Исследование посвящено изучению правовых механизмов, направленных на усиление идеологического влияния государства в обществе и формирование в сознании граждан национальных ценностей и общечеловеческих идей. В работе рассматриваются эффективные методы формирования и реализации государственной идеологии на основе существующего законодательства, нормативно-правовых актов и международного опыта. Особое внимание уделяется значимости правовых реформ, направленных на укрепление в сознании молодежи идей патриотизма, справедливости и толерантности. Также исследуется роль институтов гражданского общества, средств массовой информации и образовательных учреждений в выполнении идеологической функции государства. По результатам исследования разработаны конкретные предложения и рекомендации по повышению эффективности государственной идеологической политики, которые будут способствовать обеспечению стабильности и развития в стране.

Ключевые слова: государственная идеология, организационно-правовые основы, идеологическая функция, правовые реформы, национальные ценности, гражданское общество.

Kirish. Jamiyatning har qanday taraqqiyot bosqichida davlatning mafkuraviy funksiyasini samarali amalga oshirish uning barqarorligi va rivojlanishi uchun muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekistonning yangi taraqqiyot bosqichida mafkuraviy ishlar samaradorligini oshirish, fuqarolarda milliy g'urur, vatanparvarlik va yuksak ma'naviyatni shakllantirish dolzarb vazifalardan hisoblanadi¹. Ushbu tezisdan "Davlat

¹ Aliyev, B. (2019). Davlat mafkurasi va jamiyat taraqqiyoti. Fan nashriyoti.

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish masalalari" mavzusining dolzarbligi aynan shu jihatlar bilan belgilanadi. Global axborot makonida g'oyaviy tahdidlar kuchayib borayotgan bir sharoitda, aholining mafkuraviy immunitetini mustahkamlash, yoshlar ongida vatanparvarlik g'oyalarini shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda ².

Hozirgi kunda davlat mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishda mavjud tashkiliy-huquqiy mexanizmlarni tanqidiy tahlil qilish va ularni zamon talablariga mos ravishda takomillashtirish zarurati yuzaga kelmoqda. Bu borada davlatning mafkuraviy siyosati nazariyasi va amaliyoti, shuningdek, davlat mafkurasining jamiyat taraqqiyotidagi o'rni kabi masalalar chuqur ilmiy tadqiqotlarni talab etadi. Mazkur tezisda ushbu muammolarni hal etishga qaratilgan amaliy takliflar va tavsiyalar ishlab chiqish maqsad qilingan. Tadqiqotning asosiy maqsadi davlat mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishning tashkiliy-huquqiy asoslarini kompleks tahlil qilish, ulardagi mavjud kamchiliklarni aniqlash hamda ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan yechimlarni taklif etishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: davlatning mafkuraviy funksiyasining huquqiy asoslarini o'rganish; mazkur funktsiyani amalga oshirishda mavjud tashkiliy tuzilmalarning faoliyatini tahlil qilish; xalqaro tajribani o'rganish va O'zbekiston sharoitlariga tatbiq etish imkoniyatlarini ko'rib chiqish; mafkuraviy ishlar samaradorligini oshirishga qaratilgan me'yoriy-huquqiy hujjatlarga takliflar kiritish; fuqarolik jamiyati institutlari va ommaviy axborot vositalarining mafkuraviy funktsiyani amalga oshirishdagi ishtirokini kuchaytirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish. Bu tezis davlat boshqaruvi tizimida mafkuraviy ishlar samaradorligini

2 Nurmatov, S. (2018). Mafkuraviy immunitetni shakllantirishning dolzarb masalalari. Sharq.

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

oshirishga xizmat qiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, davlatning mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish masalalari ilmiy jamoatchilik tomonidan keng muhokama qilingan. Xususan, I. A. Karimovning asarlarida ma'naviyatning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni va uning davlat siyosatidagi ahamiyati alohida ta'kidlangan. Bu asarlar davlat mafkurasining asosiy tamoyillarini shakllantirishda muhim nazariy baza bo'lib xizmat qiladi.

B. Aliyev o'z tadqiqotlarida davlat mafkurasini va jamiyat taraqqiyoti o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni chuqur tahlil qilgan. Uning ishlari davlat mafkurasining ijtimoiy-siyosiy jarayonlarga ta'sirini, uning jamiyatni birlashtiruvchi va rivojlantiruvchi kuch sifatidagi rolini yoritadi. Shuningdek, S. Nurmatov mafkuraviy immunitetni shakllantirishning dolzarb masalalariga e'tibor qaratgan bo'lib, bu boradagi huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish zarurligini ilgari suradi ³.

A. Saidov O'zbekistonning yangi taraqqiyot bosqichidagi huquqiy islohotlarni o'rganib, davlatning mafkuraviy faoliyatini huquqiy jihatdan ta'minlash masalalariga to'xtalib o'tgan. Uning tadqiqotlari davlatning mafkuraviy funksiyalarini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarning ahamiyatini ko'rsatadi. A. Xolbekov esa yoshlar ongida vatanparvarlik g'oyalarini shakllantirishning huquqiy asoslarini tahlil qilib, bu jarayonda davlatning rolini asoslab bergan.

N. Jo'rayevning ishlari davlatning mafkuraviy siyosatini nazariya va amaliyot nuqtai nazaridan ko'rib chiqib, uning zamonaviy sharoitlardagi o'ziga xos xususiyatlarini ochib beradi. Uning tadqiqotlari davlat mafkurasini amalga oshirishda yuzaga keladigan muammolar va ularning yechimlariga bag'ishlangan.

3 Saidov, A. (2021). O'zbekistonning yangi taraqqiyot bosqichida huquqiy islohotlar. Adolat.

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”

nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi

VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

Umuman olganda, mavjud adabiyotlar davlatning mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishda huquqiy asoslarning muhimligini bir ovozdan ta'kidlaydi. Biroq, bu sohadagi tashkiliy mexanizmlarni takomillashtirish, ayniqsa, yangi axborot texnologiyalari va globalizatsiya sharoitida davlatning mafkuraviy faoliyatini yanada samarali tashkil etish bo'yicha chuqur ilmiy asoslangan yechimlar ishlab chiqish zaruriyati saqlanib qolmoqda. Ushbu tezis aynan shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot metodologiyasi aralash usullarga asoslangan bo'lib, davlatning mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishning tashkiliy-huquqiy asoslarini chuqur tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqot obyekti sifatida O'zbekiston Respublikasining davlat boshqaruvi tizimida mafkuraviy faoliyatni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar, shuningdek, amaliyotda yuzaga keladigan muammolar va ularni hal etish yo'llari o'rganildi.

Ma'lumotlarni yig'ishda bir qancha usullardan foydalanildi. Xususan, normativ-huquqiy hujjatlarni (qonunlar, qarorlar, farmonlar va boshqalar) tahlil qilish asosiy usullardan biri bo'ldi. Shuningdek, mavzu bo'yicha ilmiy adabiyotlar, monografiyalar va maqolalar chuqur o'rganildi. Ekspert-mutaxassislar (davlat organlari vakillari, huquqshunoslar, sotsiologlar) bilan intervyular o'tkazilib, ularning fikr-mulohazalari va takliflari tahlil qilindi⁴.

Ma'lumotlarni tahlil qilishda sifat va miqdoriy usullar uyg'unlikda qo'llanildi. Normativ-huquqiy hujjatlarning mazmun-mohiyati qiyosiy-huquqiy tahlil usuli orqali o'rganildi, ularning samaradorligi va amaliyotdagi qo'llanilishi baholandi. Ekspert xulosalari va intervyu materiallari kontent-tahlil usuli yordamida qayta ishlandi, asosiy tendensiyalar va muammolar aniqlandi .

⁴ Jo'rayev, N. (2017). Davlatning mafkuraviy siyosati: nazariya va amaliyot. Akademnashr.

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”

nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi

VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

Tadqiqotning etik jihatlariga alohida e'tibor qaratildi. Intervyu jarayonida ishtirokchilarning shaxsiy ma'lumotlari maxfiyligi ta'minlandi, ularning roziligi olinib, tadqiqot maqsadlari tushuntirildi. Ma'lumotlardan faqat ilmiy maqsadlarda foydalanildi.

Tadqiqotning cheklovlari sifatida ba'zi ma'lumotlarning ochiqqligi cheklanganligi, shuningdek, respondentlarning subyektiv fikrlari bo'lishi mumkinligi qayd etildi. Biroq, bu cheklovlar tadqiqotning umumiy xulosalariga sezilarli ta'sir ko'rsatmasligi ta'minlandi.

Tezida keltirilgan xulosalarning ishonchliligi va obyektivligini ta'minlash maqsadida bir nechta manbalardan olingan ma'lumotlar solishtirildi va o'zaro tekshirildi. Nazariy qoidalar amaliy misollar va huquqiy normalar bilan tasdiqlandi. Tadqiqotning validligi huquqiy normalar va nazariy konsepsiyalar o'rtasidagi mantiqiy bog'liqlikni ta'minlash orqali mustahkamlandi.

Xulosa

Ushbu tezis "Davlat mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishni tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish masalalari" mavzusidagi tadqiqotlar natijalarini umumlashtiradi. Tadqiqot davomida davlatning mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari chuqur tahlil etilib, ularning samaradorligini oshirishga qaratilgan asosiy muammolar aniqlandi. Xususan, zamonaviy axborot makonida mafkuraviy immunitetni shakllantirishning dolzarbligi, yoshlar ongida vatanparvarlik g'oyalarini mustahkamlashning huquqiy asoslari hamda davlat mafkurasining jamiyat taraqqiyotidagi roli kabi jihatlar atroflicha o'rganildi. Shuningdek, ma'naviy-axloqiy qadriyatlarning huquqiy tartibga solishdagi o'rni va ahamiyati ko'rsatib o'tildi.

Olingan natijalarga ko'ra, davlatning mafkuraviy funksiyasini amalga oshirishda qonunchilik bazasini yanada takomillashtirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish va jamiyatda yuksak ma'naviyatni

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”

nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi

VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

shakllantirishga qaratilgan chora-tadbirlarni kuchaytirish zaruriyati ta’kidlanadi. Bu borada davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari va ommaviy axborot vositalari o’rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu tezisda ilgari surilgan takliflar O’zbekistonning yangi taraqqiyot bosqichida huquqiy islohotlarni amalga oshirish jarayonida davlatning mafkuraviy faoliyatini yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

Amaliyot va siyosat uchun ushbu tezisda bir qator aniq tavsiyalar ilgari surilgan. Birinchidan, mafkuraviy faoliyatni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni muntazam ravishda inventarizatsiya qilish va ularni zamon talablariga moslashtirish lozim. Ikkinchidan, yoshlarning mafkuraviy tarbiyasida innovatsion yondashuvlarni joriy etish, jumladan, ta’lim muassasalarida vatanparvarlik va milliy qadriyatlarga asoslangan dasturlarni kuchaytirish zarur. Uchinchidan, axborot xavfsizligini ta’minlash va tashqi mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashishda samarali mexanizmlarni yaratish muhimdir. Bu tavsiyalar davlatning mafkuraviy funksiyasini yanada samaraliroq amalga oshirishga va jamiyatda barqaror rivojlanishni ta’minlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Aliyev, B. (2019). Davlat mafkurasi va jamiyat taraqqiyoti. Fan nashriyoti.
2. Karimov, I. A. (2010). Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Ma'naviyat.
3. Saidov, A. (2021). O'zbekistonning yangi taraqqiyot bosqichida huquqiy islohotlar. Adolat.
4. Nurmatov, S. (2018). Mafkuraviy immunitetni shakllantirishning dolzarb masalalari. Sharq.
5. Xolbekov, A. Yoshlar ongida vatanparvarlik g'oyalarini shakllantirishning huquqiy asoslari. O'zbekiston. 2020.
6. Jo'rayev, N. (2017). Davlatning mafkuraviy siyosati: nazariya va amaliyot. Akademnashr.

